

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 119.

17. Października 1821.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney

Po długich i mocnych rozprawach na Kongressie Zjednoczonych Stanów Ameryki północney, przypuszczono nakoniec Państwo Missouri do związku i połączenie takowe ogłoszono urzędownie przez tameczne gazety.

Ameryka Hiszpańska.

Dziennik *Correo del Orinoco* (wychodzący w Angosturze) zawiera urzędowy raport wojskowy względem bitwy pod Calabozo.

Główna kwatera wojska oswobodzającego w Walencyi, d. 25. Czerwca 1821.

Wczoray był to dzień, w którym świetne zwycięztwa wraz odrodziło na nowo Rzeczpospolitą Kolumbijską. Dywizye wojska oswobodzicieli połączywszy się na d. 23. na polach pod Tinaguillo wyruszyły dnia wczorayszego przeciwko głównej kwaterze nieprzyjacielskiej pod Calabozo; pierwsza dywizya składała się z walecznego batalionu Anglików, z męznego batalionu Apurskiego, i z 1500 koni pod Jenerałem Paez; drugą dywizyą tworzyły druga brygada gwardyi, lekkie wojsko z Boyaca i Vargas, i świętego szwadronu, dowodzona od nieustraszonego Pułkownika Aramendi, a pod rozkazami Jenerała Cedenó; dywizya trzecia złożona była z pierwszej brygady gwardyi i z batalionów grenadierów, zwycięzców pod Boyaca i Azoatoqui, i pułku iazdy męznego Pułkownika Rondon, pod rozkazami Pułkownika Plaza. Pochód nasz przez wzgórza i wąwozy, przedzielał nas od obozu nieprzyjacielskiego odbył się szybko i w porządku. O godzinie 11 rano skrzydło nasze lewe zbliżyło się do nieprzyjaciela w tym sposobie, że ogień jego mógł nas dosięgać; przeszliśmy przed jego czołem i przebyliśmy w oczach jego rzekę tylko jeden za drugim, gdy on stał na niedostępnych wzgórzach. Nie-

przyjaciel przestawał na tém, iż nas dosięgał ogniem krzyżowem z dział wielkiego wagi-miaru.

Mężny Jenerał Paez, na czele dwóch batalionów swojej dywizyi i pułku iazdy Pułkownika Munoz, z taką zręcznością i śmiałością czynił obroty na prawym brzegu nieprzyjaciela, iż w pół godziny odcięte zostało skrzydło nieprzyjacielskie.

Z dywizyi drugiej tylko część flankierów mogła mieć udział w potyczce. Jenerał Cedenó, w rozpaczy, że mu położenie niedozwalało należeć do bitwy z całą dywizyą, uderzył sam na masę piechoty nieprzyjacielskiej i poległ śmiercią bohaterów godzinę tego, którego nazwano najwaleczniejszym z walecznych Kolumbijszych. Niemniej dotkliwą stratę poniosła Rzeczpospolita przez śmierć Pułkownika Plaza; zginął, rzuciwszy się na batalion nieprzyjacielski dla zmuszenia go do poddania się. Jenerałowie i Officerowie taką pafali gorliwością, iż wielu znalazło zaszczytną śmierć na placu boju.

Wojsko Hiszpańskie liczyło 6000 ludzi i złożone z wyboru ludzi przybyłych z Europy w różnych wyprawach. Wojsko to jest zniszczone, 400 ludzi ratowało się ucieczką do Puerto Cabello. Wojsko Rzeczpospolite równe było co do siły z nieprzyjacielskiem, lecz tylko piąta część mogła walczyć. Strata nasza jest dotkliwą, lecz nie znaczną, wynosi ona najwięcej 200 w zabitych i rannych. Pułkownik Rangel obległ Puerto Cabello.

Boliwar.

Podług listów z Bajonny, przybyły do Korunny okręt z Puerto Cabello przyniósł wiadomość, że powstańcy zajęli także i miasto Puerto Cabello. Tym sposobem na całych brzegach niemieliby więcej Hiszpanie w swoim ręku jak Rumane i Kartagenę; atoli ostatnie to miasto przywiedzione do ostateczności i spodziewają się codziennie poddania się onegoż.

Hiszpania.

Monitor zawiera list z Saragossy z d. 10. Września: »Miało to zostać w ciągłym zaburzeniu, i iak sądzę, wszyscy liberalisci czyli raczej wściekle demagogi z miast okolicznych zebrali się do miasta naszego. Niepolegano bowiem bardzo na pomocy mieszkańców, którzy sobie pierwsi zjednali stawę tak wielkiej odwagi bohaterskiej ku wspieraniu rewolucyi w myśli republikańskiej; tymczasem udało się demagogom uwieść dość znaczną część z niższej klasyi pospólstwa, i codziennie licznie przeciągaia kupy po ulicach przy odgłosie: »Niech żyje Riego! precz z potwarcami!« Dnia onegdajszego rozsiali wieść, że w Madrycie zaszło powstanie za sprawą Riega i że chciało popiersie tego bohatera nosić w tryumfie, atoli Naczelnik polityczny, który teraz ma dowództwo wojskowe, stanął na czele gwardyi narodowej i rozpędził znaczną kupę, która takowe wnosila okrzyki. Atoli ci szaleńcy oczekiwali tylko zmnoku, aby wszczęli nowe hałasy, to jest, aby śpiewać mogli pieśni patriotyczne, bezprawie niestety cierpiane od czasu rewolucyi. Dla zapobieżenia większym bezprawiom, rozkazał Naczelnik polityczny zgodnie z dnemi władzami, ogłosić, iż jeżeliby zaburzenie to trwało dłużej, ogłoszony będzie Sąd Marsowy. Wraz przeciągaia liczna straż złożone z 30, 40 do 50 ludzi po ulicach dla ścigania motłochu, wołającego nieustannie: »Precz z Serwilami! Niech żyje Riego! Dnia następującego rano widziano, że buntownicy oznaczyli liczbami niektóre domy, co zapewne wybrane były, by ie zrabować, gdyby zamieszanie było trwało dłużej.

Wiadomości względem pustoszenia żółty gorączki w Barcelonie codzienniesą bardziej niepokojącemi. W Barcelonie sprzątała zaraza codziennie po 50 do 60 osób. Więcej iak 50,000 mieszkańców opuściło Barcelonę i rozproszyło się po okolicznych wsiach gdzie położenie ich jest pełne rozpaczy. Przez wyściele tyla mieszkańców, zaraza ta rozszerzyła się po kilku wsiach Katalonii. Mowią nawet, że i Tarragona jest zarażoną. Na granicach Francuzkich przedsięwzięto najsurowsze środki, kto linie przekroczy, utraci życie.

Podług listów z Malagi z d. 4. Września przytłumiono tamże w samym zarodzie żółta gorączkę przez stosowne rozporządzenia Komisji zdrowia, a przy odcyściu owych listów nietylko na wszystkich tamże stojących okrętach będący ludzie byli zdrowi, lecz podług ostatnich wiadomości nie umarł nikt więcej, iak

tylko jeden Kapitan Angielski a to podług powszechnego mniemania na inną wcale chorobę. Stosownie do tego wydano rozporządzenie, aby wszystkie okręty przybyłe po d. 28. Sierpnia nie miały związku z oddalonymi do zatoki, lecz miały być w puszczone do portu.

Od nieiakięgo czasu napadaia znowu często gońców pocztowych, szczególniej tych, którzy, odchodzą do Francyi, napadaiający przestają tylko na odczytaniu listów, poczem dozwaliają gońcom w dalszą udawać się drogę. Jeden z tych gońców miał z sobą kilku podróżnych, między innymi dwóch Anglików, jednego z tych tak się podobalo to zamieszanie przy rabowaniu powozu, że usiadł a ponieważ miesiąc będąc w pełni, świecił, odrysował to zdarzenie.

Gazeta Francyi zawiera z Madrytu z d. 17. Września: »Dzisiaj wyszedł rozkaz dzienny, zawierający w sobie zdanie sprawy audytora wojskowego, upoważnionego do śledzenia postępów: Jenerała Morillo podczas wypadków w nocy z d. 20. na 21. Sierpnia, tudzież dowódcy straży przy klasztorze S. Marcina i D. J. Mancebo Porucznika gwardyi pieszej. Z śledztwa tego okazuje się, że Jenerał Morillo nie dobył pałasza swojego z pochwy, że ięgo postępowanie nie mogło być umiarkowane ani bardziej zgadzające się z ięgo obowiązkami iako naczelnego dowódcy siły zbrojney, i że on rozstropnością, mądrością i światłem swoim zapobiegł nieszczęściu, iakiego koniecznie podczas ciemności nocnych obawiać się trzeba było. Co się dotyczy dowódcy straży, oświadcza audytor, że ten nie uczynił nic, coby przechodziło granice władzy ięgo, dla obrony więźniów powierzonych ięgo dozorowi, i że zupełnie postąpił podług ustaw wojskowych. W końcu zdania swojego sprawy, wnosi Audytor, aby Jenerałowi Morillo udzielić rezultatu tego śledztwa, i oświadczyć mu przytem dzięki imieniem załogi i mieszkańców; aby dowódcę straży Don M. Sterico uwolnić, a przeciwko Porucznikowi Don J. Mancebo wytoczyć sprawę, ponieważ niepokoił Jenerała Morillo. Stosownie do tego napisał Minister Wojny pod dniem wczorajszym do Jenerałego Kapitana Morilla list, w którym donosi mu o wyżej namienionem rozwiązaniu rzeczy i donosi mu, iż woia jest Króla Jęgo Mości, aby natychmiast obiał na nowo dowództwo Madrytu i Nowey Kastylii. — Powrót Króla do Madrytu wedle własnego Jęgo postanowienia oznaczony jest na dzień 22go t. m. — Angielskie interesa sprawuiący przy Dworze naszym, zaniósł skargę, przeciwko Dziennikowi

Regulateur z powodu artykułu, obrażającego Króla Jegomości W. Brytanii, atoli Sędziowie Jury oświadczyli, że nie masz zasady do oskarżenia. Universal mniema, że odpowiedź ta powinna być uważana za żadną i nieważną, ponieważ namierzony Dziennik wychodzi w języku Francuzkim a Sędziom nie przetożono urzędowego przekładu owego artykułu. — Władze cywilne i wojskowe Lerydy pospieszyły się przesłać Jenerałowi Riego list, okazujący radość jaką mieć będą z oglądania go w murach swoich i udział jego nie-szczęścia. Jenerał Riego odpowiedział na list ten pod d. 6. z Fraga dziękując owym Władzom, i doniósł im, że przybędzie do Lerydy dnia następującego. — Rząd otrzymał wiadomość, iż Jeneralny Kapitan Estremadury, D. Felice Arco-Aguero, upadłszy z konia na polowaniu pod Badajoz zakończył życie. Jenerał ten był wraz z Jenerałem Riego i Quiroga na wyspie Leonu, należał do rewolucyi i był Naczelnikiem Sztabu Jeneralnego wojska rewolucyjnego.

Listy z Montauban z d. 21. Września* nieszczone w gazetach Paryżkich, donoszą, że linia graniczna na granicy Hiszpańskiej od strony Francyi coraz jest wzmacnioną, i że wszystkie przystępy do Hiszpanii strzeżone są najsurowiej tak przez wojsko jak i uzbrojonych mieszkańców. Z Barceliony dochodzą wiadomości do 12. Września. Miasto to wystawiało widok śmierci i spustoszenia; już nie słysząc tam odgłosu dzwonów; mieszkańcy nie mają pomiędzy sobą związku; wszystkie sklepy zamknięte; duchowni już więcej nie grzebią, tylko woz naładowany nieszczęśliwymi przejeżdża po dwa razy na dzień ulice wszystkich dzielnic miasta, dla sprzątnięcia ofiar zarazy, którą poczyna krótka febra, a we trzy godzin niszczy chorego. Dwie kompanie, gwardyi Narodowej nieruchomej strzeże bezpieczeństwa miasta. Barceloneta zupełnie pusta; tylko jeszcze chorzy się tam znajdują. Barcelonę opuściło 50 do 60 tysięcy mieszkańców (całą ludność podają dwa razy tyle) i błądzą się po gorach; uciekając od powietrza padają ofiarą głodu. Władze cofnęły się do Villa Franca. Oto są rezultaty choroby, którą początkowie tak lekceważano.

Margrabia Santa Cruz, Posel Hispański w Paryżu, przybył nie spodziewanie do Madrytu. Złożono natychmiast Radę Ministeryalną, której był Margrabia obecny.

Wielka Brytania i Irlandya.

Z Londynu d. 28. Września. — Król Jęgo Mość wyjechał dnia wczorajszego z Carltonhouse, będzie nocować w Ramsgate, potem popłynie do Calais, ząd uda się do Bruxelli, gdzie zabawiwszy 2 lub 3 dni obejrzy potem w towarzystwie Xięcia Wellingtona, poboiewisko pod Waterloo.

Sir R. Wilson pobierał dotąd codziennie 25 szyllingów jako połowę płacy Jenerała Majora, aby mu ten utracony dochód wynagrodzić podwojnie, miano już podpisać składkę na 1050 funt. szterl.

Francya.

Dwie kompanie Szwaycarów z pułku Steigera wyruszyły na d. 16. Września z Touluzy do Foix dla wzmocnienia kordonu od zarazy wyciągniętego.

Gazeta powszechna zawiera następujący list prywatny z południowej Francyi pisany pod d. 10. Września: »Podług listów z Marsylii obawiają się tamże mocno, ponieważ w tameczney kwarantannie (szpitalu), pokazała się żółta gorączka.*) W prawdziwie szpital ten nie ma związku z portem ani z miastem; oznaczono nawet karę śmierci na przestąpienie prawideł dla zdrowia przepisanych. Atoli przekonanie, że niszcząca ta choroba panuje blisko tego miasta, napędza wielu bojaźnią, która tym bardziej zda się mieć zasadę, iż zaraza ta wszcząć się miała na kilku okrętach, co były w portach Hiszpańskich, a niektóre z tych krążyć mają po morzu śródziemnem, nie odważając się zawinąć do szpitalu kwarantanny. Być może, że niektóre z tych wiadomości są przesadzone, atoli wielkie niebezpieczeństwo zagraża, i tylko podwojona baczność i bezwzględne spełnienie ustaw zdrowia, mogą one oddalić. Spodziewamy się nadzwyczajnych Kommissarzy Rządowych w południowych Departamentach, dla kierowania mającemi się przedsięwzięć środkami. W każdym Departamencie wzdłuż morza śródziemnego i granic Hiszpań-

*) Gazety Lyońskie i Paryżkie potwierdzają to podanie w tem, że w dniach 15. i 16. Września umarło 21 osób na żółtą gorączkę; atoli czynią uwagę, że szpital ten położony jest o dwiemile od Marsylii na wyspie Pomignue, i żąd przy przedsięwziętych już środkach nie obawiają się w Marsylii rozszerzenia tej zarazy.

skich utworzony ma być szczególny wydział zdrowia, i wszystkie te wydziały, podlegać będą jednej wyższej Kommissyji zdrowia, która zapewne zaprowadzoną będzie w Montpellier. Środki te tem są potrzebniejsze, że ostatnie wiadomości z Katalonii nie tylko potwierdzają moje dawniejsze doniesienia z Barcelony, lecz wystawiają to zdaleko gorzej. Zaraza ta wybuchła nie tylko w porcie Barcelony, na przedmieściu Barcellonety, lecz nawet w samym mieście Barcellonie i to w kilku dzielnicach. Naczelnik polityczny, wojskowy, wszystkie Władze cywilne i wojskowe, obcy Konsulowie i wielu naysznakomitszych mieszkańców opuścili miasto; nawet i żłoga wyciągnęła; stanęła blisko miasta, inne woyska połączyły się tamże z nią dla utworzenia linii; atoli nieszczęściem środki te mają być za późne, ponieważ mówią, że zaród tej choroby, rozszerzył się po innych okolicach Katalonii. Wśród tych okoliczności, zamyslała z naszej strony przerwać wszystkie związki z Katalonią pod karą śmierci. Dobro powszechne wymaga tych środków. Ogólnie potrzebaby mieć największą baczność na towary przychodzące z morza śródziemnego; albowiem na niebezpieczeństwo to nie tylko Francya i Włochy są wystawione, lecz Anglija i Niemcy.

Naynowsze gazety Paryżkie z d. 26. Września zawierają zaspokajające wiadomości względem zarazy w szpitalu Marsylii. Okręt Duński, na którego pokładzie wybuchła żółta gorączka, podlega nayscisleyszej kwarantannie i zerwane są z nim wszystkie zewnętrzne związki. Z resztą do dnia 19. Września umarło w szpitalu tylko 3 osób z pomnienionego okrętu Duńskiego i dwóch stróżów (a więc nie 21 iak donoszono), a w Marsylii zupełnie nikt na tę zarazę nie chorował.

Monitor donosi, iż w dniach 18., 19. i 20. Sierpnia wypłynąć miało z Konstantynopola piętnaście okrętów naładowanych zbożem pod banderą Francuską do Dardanellów i tam zastać miały Francuskie korwety Lamproie i Lionne, które tamże czekały, aby onym służyły za zastonę.

Jenerał Vaudoncourt aresztowany w Walencyi urodził się 1765. we Francyi. Służył najpierw w woysku Francuskim. W roku 1807 wszedł w służbę Baszy Janiny, później służył znowu pod Buonapartem i

odbył pochód do Rossyi. W odwróceniu z Rossyi dostał się do niewoli, lecz niebawem był wymieniony. Po różnych awanturach w Anglii i Hollandyi, wziął służbę w woysku Sardynskiem podczas powstania Piemontskiego, a gdy się to skończyło, uciekł do Hiszpanii.

Z Paryża d. 25. Września. — Wdowa po Jenerale Moreau miała otrzymać zapewnienie od Cesarza Rossyyskiego, iż w razie iey śmierci pensya iey wyznaczona 60,000 rubli przeysć ma na iey córkę.

R o s s y i a .

Gazeta Petersburgska z dni 16. (28.) Września wymieniła pomiędzy przybyłymi do tej Stolicy: z Odessy, Barona Strogonow, Posła, rzeczywistego tajnego Radcę; między wyjechałymi: Kawalera de Salmon, nadzwyczajnego Posła i Pełnomocnego Ministra Jęgo Katolickiey Mości Króla Hiszpańskiego.

T u r c y i a .

Gazeta »*Observatore Veneto*« zawiera z d. 24. Września: »Okręt Austriacki pod Kapitanem Mat. Colovich, który wypłynął na d. 22. Sierpnia z wyspy Rhodus, przywiózł nam wiadomość, iż flotta Turecka krążąca na tamecznem morzu połączyła się na d. 14. Sierpnia z eskadrą Wielkorzędzey Egipskiego. Obiedwie połączone floty popłynęły na d. 9. Sierpnia z Rhodos w kierunku do Kandyi. Wspomniony Kapitan dopoki nie opuścił wyspy Rhodus, ani podczas swej podróży przez Archipelag nie słyszał najmniejszej rzeczy o bitwie morskiej, ani nie spotkał żadnego Tureckiego lub Greckiego okrętu wojennego. — Kapitan Austriacki Cyriak Righetti, który opuścił wyspę Zante na d. 14. Września, przywiózł wiadomość, że wspomniane floty dążyły do brzegów Morei ku Koron, gdzie mogły stanąć między 10. i 12 t. m. — Podług zeznania Kapitana Austriackiego Deodata Tripowich, który wypłynął z Saloniki w pierwszych dniach Września panowała w temże mieście największa spokojność. — Okręt, który w d. 1. Września popłynął z Zea (jedney z wysp Archypelagu), przywiózł nam nakoniec wiadomość, że różne oddziały eskadry Greckiey powróciły do portów Hydry, Ipsary i Spezzii dla nabrania tamże świeżych żywności i zapasów wojennych.«